

øvrige Salobel bestaar af Statens Lovbestemte Løstved (jfr. Lov af 23de Mai 1873 § 2) 708,000 Kr. og Aktier til Beløb 836,000 Kr., tegnede dels af Private, dels af Kommunerne. Selv om man kunde se bort fra, hvor vidt det maa anses stemmende med den kommunale Lovgivning, at Amtsraadet tillader Sognkommunerne og Indenrigsministeren Amtskommunen at engagere sig saa stærkt, som sket er, i dette Foretagende, saa maatte denne Omstændighed, hvorved Skatteyderne i Amtet og Sognkommunerne ufrivilligen vare gjorte til Part i Sagen, yderligere have opfordret Regjeringen til kritisk at undersøge den Maade, hvorpaa Anlægskapitalen i det Hele søgtes tilveiebragt, og da ved at negte sit Samtykke til Optagelsen af det nævnte Laan, (jfr. Koncession af 5te Juni 1874 § 26) forhjndret Anlæggets Fremme, indtil de fornødne Betingelser vare tilstede.

Derfor Regjeringen, medens det forudsete Tidspunkt ifjor nærmede sig, da Aktieselskabet ikke længere kunde opfylde sine Forpligtelser, havde ment, at Stats- eller andre almene Hensyn talte for, at Staten traadte hjælpende til, burde den efter vor Formening i Tide have henvendt sig til Rigsdagen. Dertil havde den forøget Opfordring efter den ifjor mellem Finantsministeren og Finantsudvalget førte Korrespondance. Regjeringen foretrak imidlertid at handle paa egen Haand. Handelsbankens Risiko som Laangiver blev overtagen af Staten, og de private Garanters Garanti bortfaldd, mod at en tilsvarende med Indenrigsministerens Billigelse overtoges af Amtskommunen. Vi anerkjende ikke, at Regjeringen har havt behørig Føje til en saadan Anvendelse af Statens Midler.

Med Sagtagelse af Sagens noget forskellige Karakter kunne lignende Betragtninger gjælde Statslaanet til Aarhus-Nyom-Banen.

Mindretallet (Wille, Dinesen, Scavenius, Scharling) skal give følgende Fremstilling af denne Sag, støttet til en Konference, Udvalget har havt med Finantsministeren. — Finantsministeren henvendte sig den 8de December 1877 i en Konference til Finantsudvalget med Spørgsmaal, om Udvalget, i Genhold til et indkommet Andragende af 28de November fra Randers-Grenaa Jernbanelsselskabs Bestyrelse, vilde billige, at der ydedes Selskabet et 1ste Prioritetslaan paa 1½ Mill. Kr. Udvalget gav herpaa under den 12de December et benegtede Svar, og under 15de j. M. underrettede Ministeren Bestyrelsen om, at det attraaede Laan ikke kunde faas. Der hengik derpaa flere Maaned, i hvilke der hverken førtes Forhandlinger mellem Regjeringen og Bestyrelsen eller mellem Regjeringen og Rigsdagen, denne Sag angaaende. I denne Tid var Revisorsforfølgningen fra Selskabets Kreditors Handelsbankens Side begyndt, og man stod foran Udsigten til en Tvangsauktion. Ministeren fik nu Underretning om, at det fra forskjellige Sider var kommet paa Tale, paa hvad Maade dette kunde undgaas, og i den Anledning henvendte han sig til Udvalgets Formand, for at faae at vide, om der i Udvalget var Stemning for, at Regjeringen skulde gribe ind. Formanden svarede, at den eneste Maade, hvorpaa han kunde tænke sig, at man kunde komme ud over Banskighederne, var, at Finantsministeren lod møde ved Auktionen og kjøbte Banen for Statens Regning for det mindst mulige Overbud over Bankens Fordring. Ministeren erklærede, at der gaves andre mulige Kombinationer, men at, hvis Udvalget mente, at man burde gaa den Vej, en Vej, som det i og for sig var ham vanskeligt at slaa ind paa uden Bemyndigelse ved Lov, saa vilde det naturligvis være ham en Beroiligelse, at han handlede i Overensstemmelse med Finantsudvalgets Anskuelse. Formanden forelagde derpaa Spørgsmaalet i denne Form for Udvalget, og under 25de Marts 1878 svarede dette, at det ikke ansaa sig for kompetent til at anbefale at gaa den angivne Vej, men at Ministeren maatte henvende sig med et Lovforslag desangaaende paa regelmæssig Maade til Rigsdagen. Den 14de Marts var imidlertid Finantsloven gaaet til Landstinget og den 25de Marts ligeledes Tilleggsbevillingsloven, paa hvilken man jo ellers kunde have søgt en Bemyndigelse; Rigsdagens Arbejder vare altsaa, saaledes som alle Sager laa for ifjor, saa godt som afsluttede, og det vilde have været nødvendigt at holde Rigsdagen i længere Tid inde blot for Randers-Grenaaanens Skyld, hvis en Lov om denne Banes Kjøb skulde have været gennemført. Hertil var der saameget mindre Grund, som de to Maal, Ministeren havde og maatte have for sig: 1, at Banen ikke gik over i dens Kreditors Hænder, saaledes, at Staten tabte hele sit Løstved, ikke at tale om Kommunerne, 2, at Rigsdagen stilledes frit ligeoverfor Spørgsmaalet om Statens Kjøb af Banen, kunde tænkes naaede paa mere end een Maade, ja endog særdeles vel kunde tænkes naaede gennem Foranstaltninger, hvortil Rigsdagens Samtykke ikke behøvedes, selv om den var inde. — Det Laan, som nu senere efter Rigsdagens Gjemsendelse er ydet Jernbanelsselskabet, gaar ikke udover Regjeringens almindelige Myndighed til at handle paa eget Ansvar, hvor Statens Bel kræver en hurtig Indgriben. De to ovennævnte Formaal ere naaede; Banen er ikke gaaet over i Bankens Hænder, og Regjeringen og Rigsdagen staa fuldstændig frit, naar der bliver Tale om, at Staten vil kjøbe Banen. Det sees ikke rettere, end at Regjeringen vilde have paataget sig et ganske anderledes tungt Ansvar, om den havde siddet med Hænderne i Skjødet og ladet Tvangsaktioner gaa for sig, uden at gribe ind. — Det er urigtigt, naar Mjertallet formener, at Handelsbankens Risiko nu er overtagen af Staten, man synes at glemme, at Banken har en tredje Prioritet staaende i Banen efter Statens anden Prioritet.